

ÜLÉSI JEGYZŐKÖNYVEK.

SITZUNGSBERICHTE.

A pozsonyi orvos-természettudományi egyesület 1911. június hó 19-dikén tartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Dr. Pantocsek József állami kórházi igazgató a közgyűlést a következő beszéddel nyitja meg

Tisztelt közgyűlés!

Örömmel jelentem, hogy egyesületünk a lefolyt évben, vallás és közoktatásügyi miniszter urunk évenkénti anyagi támogatása következtében, nemcsak hogy könyvtárát szakirodalommal, gyűjteményét tanulságos készítményekkel, szertárát pedig a szükséges vizsgálati eszközökkel bővíthette, — de azon kellemes helyzetbe is jutott, hogy az előadókat szerény anyagi támogatásban részesíthette, tudományos kirándulásokat és az érdeklődő nagyközönség számára, valóban tanulmányos és elragadtató előadásokat is rendezhetett. Itt különösen Cholonoky Jenő dr., egyetemi tanár úr, kedves barátom nagyszabású és oly annyira aktuális május havi előadását említem, — melyet Günther Ágost úr, polgártársunk önzetlen készsége folytán az Uránia színházban tarthattunk meg. E nemes tettért legyen szabad, hogy e helyről is hálás köszönetet mondjak Günther úr, kedves barátomnak.

Az orvosok és vegyészek egyetemben a biológusokkal az egészségre káros befolyással levő anyagok megsemmisítésére szolgáló új hatóanyagok előállításában fáradhatatlan szorgalommal ténykednek. A fizika az optikában és elektromosságban, de a kémia is rohamos, alig képzelhető tevékenységet fejleszt ki, sikert sikerre halmozva. A technika karöltve a kémia és fizikával, napról-napra bámulatba ejtő vívmányokkal szolgálja a társadalmat. Csak bámulatosnak mondható az ember által mechanikai erővel létesített repülés problémájának megoldása. Ki merészelhette volna csak gondolni,

hogy ember mechanikai célzatos, irányozható repüléssel az Alpesekeket, a Pyreneákat fogja átrepülni, vagy, hogy az ember a 2000 kilométer távolságot is meghaladó tereket is repülőgéppel fogja leküzdeni? Hogy ez megvalósult, mindnyájan tudjuk, — sokan közöttünk saját tapasztalatból, mert oly szerencsések voltak, hogy repülő embert, ki több száz méterre is felemelkedett, saját szemeikkel láttak. Sajnos, a modern Ikarusok szomorú sorsú száma is felszaporodott. Nem egy neves pilóta áldozott életével a problémának. Így a sok reményre biztató Chave z, ki a 2010 méter magas Simplon átrepülése után Damadozolánál leszállás alkalmával, szemben a lombardiai síksággal, lelte hősie s halálát. De a sok emberi áldozat a pilótákat csakugyan vissza nem riasztja tevékenységökben. Nem is csoda, mert a repülőgépek tökéletesítésén fáradhatatlan és céltudatos munka folyik, — de még azon való tény is, hogy a repülés közben a madár is elpusztul, — hogy az egyenes úton járó ember is járásközben tagjaiban károkat szenved, sőt életével is áldoz.

Múlt évi közgyűlési megnyitóm b a megemlité m a hazánkban folyó, a mezőgazdaságra oly fontos káli sók, nemkülömben a petroleum után való kutatást. — Sajnos ez irányban a kutatás eredménynyel nem járt. De igenis, ez eredményezte az oly aktuális s és híressé vált sármási met h a n g á z kitörést, — mely kitörés nem csak a pénzügyminisztert serkentette arra, hogy a konyhasóval egyenlően a petroleum, a kálisó és a methangáz, mely nemzeti nagy kincsnek mondható, amely gáz, ha csak a levegőben levő nitrogénnek lekötésére, vagy villamosság előállítására, vagy mint sűrített légnem hasonlóan a szénsavval ipari vagy háztartási célokra felhasználtatott volna, csekély 5—10 millió korona befektetéssel, — sajnos mai napon is tehát, már 2 és fél éven át millió és millió értékben a levegőbe száll. Hiszen a napi elillanó, levegőbe szálló sármási methangáznak egyenértéke egyenlő 140 waggon, vagyis 140 ezer métermázsa első minőségű porosz kőszénnel. Egy évben tehát 51160 waggon, vagyis 5 millió 110 ezer első minőségű porosz kőszénnel, vagyis a szén métermázsa értékét helyben 4 koronával számítva, 20 millió 440 ezer koronával. Ily elszomorító módon értékesíti a csak politizáló, de sajnos nem praktikus magyar, földi kincseit. De reméljük a legjobbat!

Egyesületi életünk képét titkárunk, muzeumi örünk, könyvtárosunk és pénztárosunk jelentései nyújtják. Sajnos, egyesületünket ez évben is veszteségek érték, mert tagjaink sorából Bogsch János, érdemes tagunkat, kinek tudományos voltáról cikksorozatai évkönyveinkben tanuskodnak — és a sok reményre kecsegtető fiatal, fáradhatatlan Kugler Károly dr., orvostársunkat a kérlelhetetlen halál kiragadta. Áldott legyen emlékü! Végül kívánom, hogy egyesületünk fiatal új erővel szaporodva, — éljen és viruljon!“

Fischer Jakab dr. titkár következő jelentést olvassa fel:

Tisztelt közgyűlés!

Beszámolva az elmúlt év eseményeiről mindenek előtt azt az örvendetes eseményt emelhetem ki, hogy a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége azon 600 koronán kívül, mellyel immár évről-évre múzeumunkat segíyezi, újabb 300 korona segélyt szavazott meg oly célból, hogy ebből az összegből tudományos és népszerű előadásokat, továbbá Pozsony környékét tudományos szempontból átkutató kirándulásokat rendezhessünk. Mint t. tagjaink tudják a múlt évben Horváth Géza, a nemzeti múzeum igazgatója, „kétalakóság az állatvilágban“ címen tartott egy igen érdekes népszerű előadást, melyért hálás köszönettel tartozunk neki. Ő különben nagy érdeklődéssel kíséri múzeumunk fejlődését és látogatásával múzeumunkat már több ízben tüntette ki. Kirándulást azonban még mult esztendőben nem rendezhattünk, azt az idenyre halasztottuk, valamint az idei őszre marad Posch Károly tagtársunknak egy igen érdekes előadás sorozata biológiai problémákról.

Ugyancsak örvendetes eseménynek mondható, hogy közleményeinknek XXX. kötetét is már sajtó alá lehetett adni úgy, hogy a mai közgyűlésen már ki is lesz osztható. Közleményeink 30. kötete a szakosztályi üléseknek két évi jegyzőkönyveit öleli fel úgy, hogy e tekintetben hátralékban nem vagyunk. Ebben a kötetben Bittera Károly, Dr. Dobrovits Mátyás, Dr. Pantocsek József, Seidl Sándor és Dr. Schwicker Alfréd működtek közre közleményeikkel.

Kevésbé örvendetes azonban szakosztályainknak az elmúlt

évben kifejtett munkássága. A természettudományi szakosztály 4 ülést tartott, az orvosi hatot. A természettudományi szakosztályban Krzis Ágoston, Langer Sándor, Posch Károly és Seidl Sándor tartottak önálló kutatások alapján álló nagyérdékü előadásokat. Az orvosi szakosztályon Dr. Candea, Dr. Dobrovits Mátyás, Dr. Potucsek Ernő, Dr. Schmid Hugo, Dr. Schwarz Andor és Dr. Velits Dezső mutattak be különösebb eseteket, illetve tartottak saját észleléseiken alapuló előadásokat. Különösen ki kell emelnem azt a beható vitát, mely a múlt év nagy orvosi eseménye, az Ehrlich-féle Salvartan körül a szakosztályban elhangzott és melyet Dr. Dobrovits Mátyásnak szakszerű előadása vezetett be. Az orvosi szakosztályban meleg kitüntetésben volt része Dr. Tauscher Bélának, kit a királyi kegy az udvari tanácsosi címmel tüntetett ki. Méltán büszkék vagyunk rá mindnyájan, mert ő különösen az egyesületünk iránt mindig a legmelegebb érdeklődést tanusította, úgy is mint hosszú éveken át az orvosi szakosztály elnöke, úgyis mint egyesületünk legrégebb választmányi tagja, kinél legnagyobb ritkaságba ment, ha egy választmányi ülésről hiányzott.

Az elmúlt évben megkíséreltük, hogy a természetbarátokat fesztelen összejövelekre bírjuk, hogy minden hónap második és utolsó kedjén összeüljünk, hogy azokat a természeti jelenségeket megbeszélés és megvitatás tárgyává tegyük, melyeket időközben észlelni alkalmunk volt. Az első összejövelekek még elég látogatottságnak örvendeztek, de már az utolsónak meglátszott a hagyományos magyar szalmatűz, mely nagyot lobban és hirtelen elalszik.

Tagjaink száma az elmúlt esztendőben 4 kilépéssel és 1 elhalálozással csökkent. A halál Szalay Ödön kir. tanácsost ragadta ki körünkől, kinek emlékét kegyelettel fogjuk őrizni. Uj tagfelvétel volt 5, úgy, hogy tagjaink száma egyforma maradt.

A kilépettek közül különösen szorosan kell kiemelnem Bäumlér András tagtársunkat, aki hosszú ideig az egyesületnek tett önzetlen szolgálatai és kiváló irodalmi működése által tűnt ki. A választmány, hogy Bäumlér érdemeit kellőképpen méltassa, azt az indítványt terjeszti a közgyűlés elé, hogy határozza el, hogy Bäumlér Andrást az egyesület tiszteletbeli tagjává választja meg.

És most mélyen tisztelt közgyűlés beszámolóm végéhez értem. Minthogy nagymérvű elfoglaltságom nem engedi meg, hogy a titkári állást továbbra is elfogadhassam, engedjek meg, hogy — őszintén mondom nem minden megatottság nélkül, — egy pár szóban búcsut vegyek erről a helyről, melyet tagtársaimnak rám nézve oly megtisztelő bizalmából immár 20 éve töltök be. Csak röviden vázolni akarom a 20 év előtti szituációt. Az 1884—1891 időkben az egyesület életében nagy hanyatlás állott be. Közgyűlést nem tartottak, természettudományi előadások nem voltak, csak az orvosok jöttek időnként össze, hogy érdekesebb esetek megvitatásával ismereteiket bővítsék. 1869—1891-ig tehát 22 év alatt közleményeink 7 kötete jelent meg. A tagok száma nem érte el a 80-at. Ekkor 1891-ben elkezdettnek láttuk az időt, hogy az egyesületet újjá alakítsuk. Külön alakítottuk az orvosi és külön a természettudományi szakosztályt, melyek önálló működési körrel bírnak és külön tisztviselők alatt munkálkodnak. Az újjáalakítással sikerült egyesületünkben új életet kelteni. Tagjaink száma megkétszereződött, az utóbbi 20 év alatt nem kevesebb mint 14 kötet közlemény hagyta el a sajtót, csak kettővel kevesebb mint az előző 35 évben. Bár az egyes szakosztályok némelyik évben lanyhábban működnek, de azért minden évben úgy orvosi, mint természettudományi szakülésekről számolhatunk be. Népszerű estélyeink, melyekkel a természettudományokat népszerűsíteni akarjuk, mindig a legnagyobb látogatottságnak örvendenek. Azon társulatok és tudományos egyesületek száma, melyekkel érintkezésben vagyunk, az utolsó húsz év alatt tetemesen szaporodott. Az egyesületnek erkölcsi sikerét képezte az az ünnepély, amelyben 50 éves fennállása alkalmával volt része és melyben külső és belföldi akadémiák és egyesületek a legszebb szavakban emlékeztek meg az egyesület működéséről. Egyesületünk működésével elismerésre nyert kifejezést abban a tényben is, hogy a magyar kormány működésünket méltányolva, tetemes évi segéllyel járul múzeumunk gyarapításához. Szabadjon még talán nemzeti szempontból kiemelnem azt a körülményt is, hogy egyesületünk, melynek a régi időben német volt a nyelve, az évek folyamán teljesen megmagyarosodott, úgy rövid vázlatban képét nyújtottam azon haladásnak, melyet egyesületünk

az utóbbi 20 évben mutatott. Távolság áll tőlem, hogy ezen eredményt azon szerény működésemnek tudjam, melyet nekem szerencsém volt ezen idő alatt kifejteni. Sőt magam tudatában vagyok annak, hogy működésem sokkal belterjesebb lehetett volna és hogy az egyesület érdekében kifejtett munkásságom nem áll azon a magaslaton, — hiszen már egyéni kvalitásom miatt sem állhatott, — melyen nagynevű elődeim Kornhuber, Mach és Dr. Kanka állottak. De biztosítom a t. közgyűlést, hogy akaratomon nem mult és hogy mindig szerencsésnek éreztem magam, hogy egyesületünk felvirágzásában hacsak egy kis porszemmel hozzá járulhattam. És midőn most e helyről bucsuzom és megköszönöm az eddig belém helyezett bizalmukat, ígérem, hogy mint egyszerű közkatona is legjobb igyekezéssel és erőmmel fogom egyesületünket szolgálni, mert hiszen ki a természettudományokat ápolja, az a kulturának is tesz szolgálatot. És azt hiszem mindannyiunknak kötelessége a kulturát istápolni és terjeszteni. Ezért bízom én egyesületünk jövőjében, melynek működése időnként ellankadhat, de kell, hogy virágozzék, ugyanis én bízom egyesületünk mai kiváló vezetőiben, nagy hirnevű elnökünkben és kiválóan tudós utódaimban, kiknek kezében egyesületünk a legszebb jövőnek néz elébe.

Kérem jelentésem tudomásul venni.

A titkári jelentés tudomásul vétetik és B a u m l e r A n d r á s egyhangu lelkesedéssel t i s z t e l e t b e l i t a g n a k választatik meg.

Pénztáros felolvassa jelentését és a költségelőirányzatot, melyet a közgyűlés tudomásul vesz s a pénztárosnak megadja a felmentést.

B e v é t e l e k 1910-ben.

Egyenleg maradt 1909-ből	K 1300.16
Tagdíjak után befolyt	780.04
Takarékpénztár adománya	200.—
Állami segély a múzeum részére	900.—
Ortvay alap kamatai	42.23
Kamatok betétikönyvek után	„ 120.08
	<hr/>
Összesen	K 3342.51

1911. évi június hó 19-éről.

87

Kiadások.

Személyi kiadások	K	228.—
Irodai kiadások		65.05
Múzeumi kiadások		941.07
Fűtés, világítási kiadások		57.49
Közlemények utáni kiadás		106.88
Rendkívüli kiadás		„ 10.—
	Összesen	K 1408.49
	Marad egyenleg	K 1934.02

Az egylet összes vagyona.

K	2000.—	Ortvay alap (Város).
	1000.—	Rainer
	300.—	Degen „
	200.—	Mednyanszky
„	1934.02	pénztári maradvány
Összesen	K	5434.02

Előirányzat az 1911. évben.

Bevételek.		Kiadások.	
Pénztári maradv.	K 1934.02	Személyi kiadások	K 250.—
Tagdíjak	800.—	Irodai kiadások	120.—
I. Takarékp. ad.	200.—	Múzeumi kiadások	640.—
Áll. segély múz. r.	600.—	Fűtés, világítás	80.—
Kamatok betétik.	„ 160.—	Közlemények	800.—
	Összesen	Rendkívüli kiad.	„ 120.—
	K 3694.02	Összesen	K 2010.—
		Marad egyenleg	K 1684.—

Könyvtáros felolvassa a következő jelentését:

Tisztelt közgyűlés!

Egyesületi könyvtárunk utolsó jelentésem óta úgy ajándék, mint csere útján gyarapodott.

Az ajándékozók közül első sorban dr. Strasser Viktor úr, nyug. ezredorvos, volt szomolányi körorvos említendő, ki könyvtárunkat 77 művel és 88 kötetrel gyarapította. Ezen ajándékokon kívül még a következő könyvadományokról van szerencsém jelentést tenni:

Mergl Ödön dr. városi tiszti főorvos úr 10 művet 12 kötettel, Glaser Károly dr. úr 11 művet 18 kötettel, Mágocsi Dietz Sándor dr. úr Budapestről 4 művet 4 kötettel, Janet Charles úr 1 művet 2 kötettel, a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége 4 művet 7 kötettel, Dobrovits Mátyás dr. úr 2 művet 2 kötettel, Wagner Lajos dr. úr 1 művet 1 kötettel és a magyar királyi földmivelési miniszterium 1 térképpel gyarapította könyvtárunkat.

Az összes ajándék 110 mű 134 kötet.

A velünk csereviszonyban álló tudományos intézetek és társulatoktól 14 mű 235 kötettel érkezett be.

Az összes gyarapodás 369 kötet és 1 térkép. A 369 kötet közt van :

Magyar	54
Német	204
Angol	19
Holland, dán	12
Svéd	21
Francia	20
Olasz	10
Orosz	1
Lengyel	7
Cseh	6
Tót	3
Finn	12

Összesen 369 kötet.

A tudományos intézetek- és társulatoktól beérkezett 235 kötet országok szerint a következőképen oszlik meg:

Magyarország	38
Ausztria	40
Német birodalom	58
Svájc	10
Olaszország	10
Franciaország	3
Belgium	6
Hollandia	11
Svédország	21

Dánia	1
Orosz- és Finnország	17
Anglia	4
Észak-Amerikai Egyesült Államok	15
Jávaziget	1

Összesen: 235 kötet.

Könyvtárunk jelenlegi állása szakcsoportok szerint a következő:

I. Orvostudom.	849 mű	1657 kötet	gyarapodás	113
II. Állattan	109	178		5
III. Növénytan	192	282		4
IV. Ásv.- és földt.	119	157		—
V. Vegytan	51	119		—
VI. Természettan	103	139		1
VII. Földr., útleírás	187	238		2
VIII. Gazd. és erd.	158	278		1
IX. Vegyesek	335	703		—
X. Folyóiratok, évk.	803	7917		232
XI. Kettős péld.	—	541		7
XII. Térképek	80 lap	—	„ „	1

Összeg: 2906 mű, 12209 kötet, gyarap. 369 köt.

Könyvtárunk jelenleg összesen 2906 művet, 12209 kötetet és 80 térképet számlál.

Kérem a t. közgyűlést az adakozóknak köszönetet szavazni. Strasser Viktor dr. urat Szomolányban erről értesíteni és ezen jelentésemet tudomásul venni.

Tudomásul szolgál.

Titkár, felolvassa a múzeumőr következő jelentését:

Igen tisztelt Gyülekezet!

Van szerencsém azon tárgyakat bemutatni, a melyekkel természetrajzi gyűjteményünk az 1910. évben részint vétel, részint adakozások útján szaporodott. Mielőtt azonban ezt megtenném, kedves kötelességemnek tartom, hogy hálás köszönettel emlékezzem meg a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelőségének jóindulatu pártfogásáról, melynek révén gyűjteményünk berendezése és gyarapítása céljából 600 korona államsegélyt

kaptunk, mely összeget következőképen használtam fel. Ezen összegnek egy részét a két év előtt a pozs. kir. kath. főgimnáziumtól vett üvegszekrényeknek célszerűbb átalakítására és bemázoltatására fordítottam. Azonkívül beszereztem egy Reichert-féle mikroszkopot, térdben hajlítható állvánnyal, 3 tárgy- és 2 szemlencsével és egy rajzolókészülékkel, 1 drb. mikrotómot, trapezszerű kettős orsómozgással, 1 drb. mikrotómkést, 1 drb. közép nagyságú csiptetőt, 50 drb. kerek csiszolt fedőüveget, 50 drb. négyszögletű nagy üveglemezt és 50 drb. csiszolatlan objektívlemezt, továbbá egy fujtatókészüléket Fletscher-féle lételőcsővel és 3 m. gumicsövet. Gyűjteményünk szaporodása céljából Posch Károly tanító úrtól egy 40 darabból álló növénygyűjteményt szereztem be, mely a Pozsony és környékén előforduló gazdasági növényeken található gombabetegségeket tünteti fel.

Gyűjteményünk önkéntes adakozások útján a következő tárgyakkal szaporodott: 2 drb. barnagém, 1 drb. erdei bagoly, 1 drb. hubos vöcsök, 1 drb. zöldharkály és 1 drb. jégmadár Schuberth István tanító úrtól, 1 drb. erdei bagoly, 1 drb. keresztcsőrű, 1 drb. kettős tojás dr. Pantocsek József orsz. kórházi igazgató úrtól, 1 drb. törpe tuzok Varzsélyi Béla keresked. és hitel részvt. banktisztviselő úrtól, 1 drb. mókus Varzsélyi Ödön cs. és k. törzsrőmester úrtól, 1 drb. feketerígó és 2 drb. kővület Rügen szigetéről Mergl Károly tanító úrtól, egyesületünk könyvtárosától, 2 drb. ökörszem Stefanek Ferenc tanító úrtól, 1 drb. fehérrigó Nechiba József úrtól, 1 drb. széncinke Langer Sándor tanító úrtól, múzeumunk segédőrtől, 1 drb. cápa halfog kővület a Jókői kőbányából Helmár Ágost tanár úrtól és 2 drb. ujjas gomba Feigler Ferenc múzeumőrtől.

Az itt felsorolt állatokat Langer Sándor múzeumi segédőr részint kitömte, részint kikészítette börgyűjteményünk számára, mely önzetlen fáradozásáért kedves kötelességemnek tartom e helyen köszönetemet nyilvánítani. Éppen úgy kedves kötelességemnek tartom mindazon jóindulatu adakozóknak, kik gyűjteményünket a fent felsorolt tárgyakkal gazdagították, egyesületünk nevében legszívélyesebb köszönetemet nyilvánítani, azon kérelemmel, kegyeskedjenek a pozsonyi természetrajzi múzeumot a jövőben is becses jóindulatukkal pártfogolni és támogatni.

Végül fel kell még említenem, hogy a városház egy részének lebontása alkalmával egy legnagyobbbrészt sértetlen emberi csontvázra akadtak, melyet nagyságos Brolly Tivadar polgármester úr kegyes beleegyezésével szintén felveszem a gyűjteménybe és annak idején tisztítva összeállítani és közszemlére kitenni fogom.

A gyűjtemény törzsanyaga és gyarapodása az 1910-iki évben a következő volt:

1909. év végén: állatok 18.164 drb., növények 2578 drb., ásványok 2670 drb., kezelési tárgyak 0 drb: összesen 24,412 drb.

1910 év végén: állatok 18,184 drb., növények 3620 drb., ásványok 2673 drb., kezelési tárgyak 9 drb: összesen 24486 drb.

E szerint volt gyarapodás: állatok 20 drb., növények 42 drb., ásványok 3 drb., kezelési tárgyak 9 drb: összesen 74 drb. Ebből esik az államsegélyből beszerzett tárgyakra 50 drb., ajándékokra 24 drb.

A gyűjtemény május hó 1-étől október hó végéig minden vasár- és ünnepnapon nyitva volt ingyenes látogatásra. Ezen idő alatt 3496 személy látogatta a múzeumot. Május havában dr. Horváth Géza, Nemzeti Múzeum igazgatója is szerencsétlente meg múzeumunkat becses látogatásával.

Tudomásul szolgál.

Elnök a maga és tisztviselő társai nevében hálás köszönetét fejezi ki az eddig beléjük helyezett bizalomért és felkéri Tauscher Béla udvari tanácsos urat a tisztujítás vezetésére.

Tauscher Béla dr. elfoglalván az elnöki széket megválasztásra ajánlja elnöknek: Pantocsek József dr. kórh. igazgatót, alelnöknek: Pirchala Imre udvari tanácsost, I. titkárnak: Schwicker Alfréd tanárt, II. titkárnak: Kováts Lajos dr. v. tiszti orvost, pénztárosnak: Heim Oszkár dr. gyógyszerészt, könyvtárosnak: Mergl Károly tanítót, múzeumőrnek: Feigler Ferenc igazgatót, segédőrnek: Langer Sándor tanítót, háznagynak: Bódy Jenő dr. orvost. A közgyűlés nevezeteket egyhangúlag megválasztja.

Pantocsek József dr. elfoglalván az elnöki széket megköszöni a beléhelyezett bizalmat és szép szavakkal méltatja a kilépő I. titkárnak, Fischer Jakab dr. kórházi főorvos úrnak, az egyesület érdekében

husz éven át kifejtett önzetlen, buzgó és lakadatlan fáradozásait. Fischer Jakab dr. titkár minőségében elévülhetetlen érdemeket szerezett. Ezért indítványozza, hogy a közgyűlés neki jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon és a múlt év érdemeit jegyzőkönyvileg örökítse meg.

A közgyűlés ezen indítványt egyhangú lelkesedéssel elfogadja.

Az elnök a sajtónak az egyesület támogatásáért köszönetet mond és a közgyűlést berekeszti.

Az orvosi szakosztály ülései 1911-ben.

Első ülés 1911. április hó 5-én.

Elnök: dr. Pávai Vajna Gábor. Jegyző: Hardtmuth Iróly. dr.

Tárgy: dr. Norbert Dohan Wienből, mint vendég "ber Röntgen-Diagnostik der inneren Medicin" vetített képekkel illusztrálva.

Elnök sajnálattal tapasztalja az egyleti tudományos élet kesz pangását és tespedését, mely bajon még az a körülmény sem képes segíteni, hogy egy kiváló bécsi szakember tisztelt jelenlétével ez egyesületet oly nagyfontosságú és a praktikus szempontost annyira érdeklő, aktuális tárgy demonstrálásával, mint minő a röntgendiagnosztika mai állása a belgyógyászat gyógyeszközei sorában.

Ezután felkéri a vendéget előadásának megtartására.

Előadó csak röviden kívánja körvonalozni azt a fontos szerepét a röntgendiagnosztikának, melyet az manapság az orvostudományok terén, de kivált a belgyógyászati esetek felismerésében játszik. Teljes tudatában van azon nehéz, ügyetlen feladatának, hogy képes lesz-e egy rövid felbeszélés keretében az egész óriási tárggyal megküzdeni. Éppen ezért a röntgendiagnosztika belgyógyászati részéből is csak a legfontosakat a fejezeteket kívánja behatóbban tárgyalni, melyek a mellkasi és hasüri szervek átvilágításával, illetve azok radioaktív anyagokra vonatkoznak. Előadja mindazon tényezőket és módszereket, melyek lehetővé tették, hogy a mellkas röntgenfelvételei a hasnak eltérő viszonyai mellett egyáltalán lehetővé tették a röntgenfelvételek készítését más és más módra való átsugárzását.

E magyarázatok után két csoportban bemutatja mindkét csoportbeli röntgen felvételeit, úgy a saját maga felvételeit és más felvételeit, mint a neves atlaszokból átvett képeket vetített képek

alakjában. Minden egyes képhez megadja annak szükséges értelmezését, egybevetve az illető eset klinikai megfigyelésével, lefolyásával, esetleg boncletével. A rendkívül érdekes, alapos tudományos szakképzettségre és nagy gyakorlatra valló előadásért elnök meleg köszönetet mond az előadó úrnak; egyúttal kimondja, hogy e köszönete jegyzőkönyvileg is megörökíttessék.

Köszönetet mond egyúttal Greiner tanár úrnak, hogy szíves volt a képek vetítésével az előadás megtartását lehetővé tenni.

Azon kellemes reményben, hogy az előadó úr más alkalommal is szíves lesz hasonló tárgyú előadásokat egyletünkben tartani, bezárja az ülést.

Második ülés 1911. június 19-én.

Tárgy: A tisztikar megválasztása.

Elnök: dr. Pávai Vajna Gábor kir. tanácsos. Jegyző: dr. Hardtmuth Károly.

Elnök örömmel üdvözli a szép számban megjelent tagtársurakat, annyival is inkább, mivel nagyobb rendű látogatottság az orvosi üléseken úgy is ritkaság számba megy. A mai üléssel lejárván az elnök és a tisztikar 3 éves megbízatása, búcsút vesz egyúttal a tagtársaktól. A múlt ülés jegyzőkönyve felolvasottnak tekintetvén, aláíratott, de ez alkalommal is az elnök megemlékezni óhajt azon gyönyörű, érdekes, magas színvonalon álló előadásról, melyet dr. Dohan Norbert bécsi röntgenologus f. évi április hó 5-én szíves volt körünkben megtartani, igaz, hogy csekély látogatottság, de annál nagyobb érdeklődés mellett. Némi erkölcsi jutalmul, azt indítványozza elnök, hogy előadó úrnak jegyzőkönyvi kivonat alakjában mondjunk köszönetet szíves fáradozása és értékes tudományos előadásáért. A mai nappal az egyesület mintegy újabb határvonalhoz ért, midőn talán érdemes és érdekes visszapillantunk a multa és elfogulatlan, igazságos bíróként számot vetni az elért eredményről. E pontnál sajnos, őszintén és férfiasan be kell vallania, hogy a lefolyt 3 egyleti év teljesen meddő volt, mert az orvosegyesületben bizonyos stagnáció, mi több, határozott

dekadencia állott be, mely, bár másutt is mutatkozik, a mi esetünkben alig magyarázható. Talán abban van a tüneménynek az oka, hogy lekötjük magunkat az önző, csakis az anyagiakkal törődő egoizmussal, melynek folytán ellankad minden nemesebb felpezsdülésünk és magasabbra való törekvésünk. Szomorú napok ezek az egész orvosi rendre, mely nem akar tömörülni, nem becsüljük meg a körünkben lefolyó szellemi munkát, mely ha nem is lehet epohális, de legalább olyan, hogy általa az orvosi általános színvonalon igyekszünk maradni. Minden előadó bizonyára hosszabb és fáradságos tanulmányok leszűrt tanulságait tárja fel nekünk, de mi nem akarjuk azokat meghallgatni, fogékonyak nem vagyunk azok iránt. Egymást megismerni nem akarjuk, hanem kasztrendszerben élünk, mely mellett csakis személyes kérdések és egyéni pikantériák számíthatnak fogékony lelkekre.

Egy nagy orvosi épület megteremtéséhez pedig feltétlenül szükséges, hogy minden egyes kartárs egy porszemmel, egy felvetett eszmével, egy téglával legalább hozzájáruljon. Az orvosi előadások száma nagy mértékben megcsappant. Főleg a fiatal orvosi generációt kell sajnós azzal vádolnia, hogy erősen kritizál, de a maga részéről a szellemi munkától teljesen visszavonul. Kölcsönös egyetértés, kartársi becsülés és morális elismerés az előadó urakkal szemben volnának azon tényezők, melyek egy üdvösebb egyleti élet felé vezetnének. A régebbi társas élet körünkből teljesen kiveszett, a társas vacsorák egészen megszűntek, pedig a fehér asztal legalkalmasabb eszköze a félreértések kimagyarázására és elsímitására. Romlott szellem, minden őszinteség és kartársi kölcsönös becsülés nélkül honosodott meg körünkben minden szeretet nélkül. A tespedt szellem helyett új lelkesedésre volna szükségünk. Köszönetet mondva úgy a személye, mint tisztársai iránt eddig nyilvánított bizalomért, lemond eddig viselt elnöki állásáról a tisztikarral együtt azon forró óhajtással, hogy bár akadna oly vezérlő egyéniség, kiben a közbizalom összpontosulna s a ki győzelemre vihetné az egyesület zászlaját.

Ezek után az elnöki széket, mint korelnök dr. T a u s c h e r Béla, udvari tanácsos foglalja el. A megújított általános tisztújítás eredménye a következő:

Elnök: dr. Dobrovits Mátvás, kir. tanácsos és főorvos.
 Alelnök: dr. Mergl Ödön, városi tiszti főorvos. Jegyzők:
 dr. Hardtmuth Károly és dr. Limbacher Rezső. Választmányi tagok: dr. Fischer Jakab, dr. Pávai Vajna Gábor, dr. Tauscher Béla és dr. Zsigárdy Aladár.

Dr. Dobrovits Mátvás, mint újonnan megválasztott elnök hálás és mély köszönetet mond a személyét ért, őt nagyfokban megtisztelő bizalomért és ünnepélyesen igéri, hogy a maga részéről minden lehető el fog követni, hogy a tespedt, egyesületi életet újra felélessze. Fontos, szerepet tulajdonít az orvosegyesületi szakosztálynak főleg a mostani időszakban, midőn a III. egyetem felállítása van kilátásban, melynek Pozsonyban való létesítése esetén, vezető szerep vár egyesületünkre,

Elismeri a volt mélyen tisztelt elnökünk által mondott keserű vádak súlyát, de egyúttal kötelességet vél leróni a volt elnökünkkel szemben oly irányban, hogy annak személyén kívül eső, külső, kedvezőtlen körülmények voltak csupán okai annak, hogy az egyesület az utóbbi időkben nem prosperált kellőképp; ép ezért mély köszönetet mond a volt elnöknek azon mindenkori nagy szeretetéért és buzgó munkásságáért, mellyel elnöksége idején az egyesületet mindenkor odaadással, nagy körültekintéssel és szakavatottsággal vezette. Kéri az összes tagok fokozott és kitartó támogatását.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök a mai ülést bezárja.

Harmadik ülés 1911. október 11-én.

Elnök dr. Dobrovits Mátvás, kir. tan. Jegyző dr. Limbacher Rezső.

A napirend előtt az elnök szép szavakban megemlékszik dr. Kugler Károly pénztári orvos elhunytáról s kiemelve annak érdemeit s vázolja mintaszerű, valóban önfeláldozó orvosi működését, indítványozza, hogy emlékét jegyzőkönyvileg is megörökítsük. A jelenlevők felállással jelezve gyászukat, az elnök indítványát egyhangulag elfogadják.

Az ülés főpontja dr. Lippay Sándor áll. kórházi főorvos felolvasása volt, melyben terjedelmesen beszámol azon 1000 hályogműtétjéről, amelyeket a pozsonyi áll. kórház szemészeti

osztályán 13 év alatt végzett. Miután közleménye a szaklapokban is meg fog jelenni, e helyen csak azt emeljük ki, hogy jó látást 42%-ban, használhatót 39·90%-ban s miután e kettő együttesen adja a műtéti eredményt, 82·5%-ban ért el teljes sikert. A veszteség 1·90% volt. A komplikációk felsorolása után az infekció kérdését fejtegeti s odaconcludál, hogy azt csakis a szemváladékának többszörös bakteriologikus vizsgálata által tudjuk majd elkerülni.

Az élénk tapssal honorált előadáshoz hozzászól az elnök, aki szintén hangoztatja ez utóbbi körülménynek a műtét kimenetelére nézve rendkívüli fontosságát, mert pusztán makroszkopikusan, mint a multban tették, lehetetlen volt a conjunctivistit vagy dakryocystitist biztosan gyógyultnak kijelenteni.

Dr. Schwarz Andor gyermekkórházi sebész egy 8 éves fiúról referál, akinek penissérülését transzplantációval sikerült meggyógyitania. Ugyancsak sikerrel operált egy 4 éves fiucsát, akit diffus peritonitis minden tünetével, jobb oldali s bal oldali tompulattal, 39 fokos lázzal, egyszóval az appendicitis vehemens tünetei között hoztak a kórházba s az említésre méltó az volt ez esetben, hogy a műtét alkalmával igen csekély elváltozást tudott konstatálni a kiirtott appendixen.

Dr. Dobrovits Mátyás kir. tan. favus solitarius esetét mutatja be rajzban. Az eset annyiban érdekes, mert a kórfolyamat pusztán két lencse, illetve gombostűfejnyi scutulumban nyilvánult. Keletkezését úgy magyarázza, hogy a beteg mint tanító bizonyára valamely favusos gyermek fejének simogatása közben inficiálhatta magát.

Dr. Hecht Dávid pénztári orvos gyakorlatából emlit két érdekes esetet. Az egyik egy kis gyermekre vonatkozik, akit eklampsia tipikus tünetei közt hoztak a megrémült szülők.

A fülvizsgálat alkalmával kiderült, hogy a külső halljárban tanyázó 8 drb. kukac váltotta ki a rohamokat. Ezeknek eltávolítására a gyermek gyógyult. A másik esetben egy férfi betegről volt szó, aki igen heves s csillapíthatatlan, kínzó fejfájások miatt kérte ki tanácsát. A fülvizsgálat chronikus középfüllobot derített ki, mire a beteget műtét végett sanatoriumba küldte, ahol az operáció alkalmával az általa is feltételezett okát a fejfájásoknak, extraduralis abscessus ban találták meg.

Hasonló esetet említ még dr. Schwarz is.

A háznagynak a társasvacsorákra vonatkozó indítványának tárgyalása után, melyre nézve abban állapotunk meg, hogy a vacsorákat s azoknak helyét mindig esetről-esetre fogjuk megállapítani, elnök a szépen látogatott mozgalmas ülést berekeszti.

Negyedik ülés 1911. december 27-én.

Elnök: dr. Dobrovits Mátyás kir. tan. Jegyző: dr. Limbacher Rezső.

Elnök üdvözlővén a szép számban megjelent tagokat, megnyitja az ülést s bemutat egy lánykát, akinél dr. Schwarz Andor, a gyermekkórházban peritonitis tuberculosa miatt laparotomiát végzett s aki azóta kitűnően érzi magát s az ezelőtt lesóványodott patiens szépen gyarapszik. Miután a mai ülésnek igen fontos tárgya van, indítványozza az elnök, hogy az eset feletti eszmecserét halasszuk el egy következő ülésre, amelynek egyedüli tárgyát a „peritonitis tuberculosa operatív gyógykezelése“ képezné. A szakosztály hozzájárulván az elnök indítványához, felkéri dr. Velits Dezső kir. tan. előadásának megtartására.

Az előadást, tekintettel a tárgy fontosságára egész terjedelmében jegyzőkönyvünkhöz mellékeljük.

Lásd a következő cikket.

Az orvosi [továbbképzés Magyarországon, különös tekintettel Pozsony városára.

Megjelent a „Nyugatmagyarországi Hiradó“-nak 1911. december 31-diki számában.

„Az orvosi tudományok folytonos fejlődése s joggal mondhatjuk forrongása kívánatossá, sőt szükségessé teszi, hogy az orvosoknak az egyetemekről való távozásuk után is módjuk és alkalmuk legyen ismereteik mélyítésére és kiegészítésére.“

Zichy János gróf.

Vélits Dezső dr., kir. tanácsos, bábaképzőintézeti igazgató-tanár, a „Pozsonyi Orvos- és Természettudományi Egyesület“ orvosi szakosztályában f. hó 27-én magasszárnyalású előadást tartott az orvosi továbbképzésről, melyben behatóan ismertette ezen kérdés történetét és jelentőségét. Érdekes fejtegetéseit azért közöljük, hogy alkalmat adjunk vármegyénk és városunk orvosi karának arra, hogy ezen rájuk nézve oly kiválóan fontos kérdéssel behatóan megismerkedjenek. Reméljük azonban, hogy Vélits Dezső dr. előadását az intéző körök is kellő méltánylásban fogják részéltetni. Az orvosi továbbképzés oly kérdés, mely nemcsak az orvosokra nézve bír nagy jelentőséggel, hanem úgy ez egyeseket, mint a városokat és az államot is egyaránt közelről érinti. Az orvos az egyesnek, a köznek s hazájának csakis tudásával tehet szolgálatot. A tudásnak azonban megállapodnia nem szabad. Az folyton változik, módosul, fejlődik, hasonlóan az élethez és a természethez, mely nem ismeri a megállapodás nyugalmát. Ezért szükséges, hogy az egyes orvosoknak és az egész orvosi karnak alkalma legyen a folytonos továbbképzésre.

Ez alkotta a tárgyát Vélits Dezső dr. előadásának, melyből a következőket idézzük:

Az orvosi tudománynak különösen az utóbbi két évtizedben észlelhető szédítő haladása mellett régen meghaladott álláspont, hogy a gyakorlatozó orvos egyszerűen az orvosi irodalomra támaszkodva merithesse azt a tudást, ami neki a modern nivón való fennmaradásra elengedhetetlenül szükséges.

Hogy az újabb vizsgálati módok, diagnosztikai és therapeutikai eljárások az orvosok okulására és betegeik, meg a közegészségügy javára tisztán gyakorlattal sajátíthatók el, arra nálunk már az 1883-ban elhunyt Fodor József, továbbá Korányi Frigyes és Müller Kálmán gondoltak, amikor a szüneti orvosi kurzus intézményét inaugurálták, mely közel negyed századon át gondoskodott a továbbképzésről. A két tudomány egyetem körében tartott eme kurzusok az utolsó években szélesebb mederbe terelődtek s így történt, hogy 1905-ben mind a pozsonyi állami kórház főorvosait, mind a bábaképző-intézet igazgató-tanárát is, bevonták ilyen kurzusok megtartására. Pozsonyban 1905. május—junius havának egymásután következő 8 szombati napján 24 jelentkezett orvosnak tartottak demonstratív előadásokat. 1906-ban ugyanily beosztással 15 hallgató vett részt a kurzusokban.

Az orvosok továbbképzésének most vázolt kerete már nem felel meg a megnövekedett feladatoknak. Az orvosi tudományok fejlődése s mondhatjuk átalakulása azt kívánja, hogy ne csak egyes önkéntes vállalkozók bocsássák szabad idejüket a jó ügy szolgálatába, hogy ne csak minden 50-ik orvos részeseüljön továbbképzésben, hanem legalább is minden 5 vagy 10 évben valamennyi. Erre éppen olyan szüksége van a gyakorló, mint a tisztli orvosoknak s a katona orvosoknak, sőt azon speciálistáknak is, kik nincsenek állandó érintkezésben a tudományos munka központjaival, az egyetemekkel, vagy nagy kórházakkal. Intézményszerűen kell biztosítanunk a továbbképzés lehetőségét és eredményességét. E téren is, ezidőszent Németország vezet. Az orvosok továbbképzésének porosz központi bizottsága ma már hatalmas szervezet, mely Berlinen kívül 30 vidéki városban rendez tanfolyamokat. A berlini császárné ház gazdag felszerelésével, kiállításával, tanszergyűjteményével, a 4000 példányban megjelenő „Zentralblatt für ärztliche Fortbildung“, mindmégannyi eszköz arra, hogy az

orvosok továbbképzését szolgálják. A kölni és düsseldorfi gyakorlati orvostani akadémiák is elsősorban e cél érdekében létesültek. A porosz példát a többi német államok is követték. Badenben a belügyi büdzsében több ezer márka szerepel a tanfolyamok céljaira. Szászországban a kórházakban 122 externátusi hely van, s ezek közül 80 havi 50 márka szubvencióval, a drezdai továbbképző tanfolyamon számos 150 márkás ösztöndíjas hely van, a bajor állami költségvetésben 10,000 korona szerepel e célra. A szentpétervári Helena Pawlowna intézet 10 épületével, évi 50,000 rubel büdzsével, az Ott tanár által vezetett 7 millió költséggel épült szülőház, a newyorki 205 ágyas hétemeletes házban elhelyezett Post Graduate Medical School, melynek 45 rendes tanára, 32 adjunktusa, 72 előadója s 100 asszisztense van, a milánói 200 ágyas női klinikát magába foglaló továbbképző akadémia, a londoni Post Graduate Medical College mind az orvosok továbbképzésére létesített hatalmas intézmények.

Ezekkel szemben valóban kicsinyes a keret, melyben mi eddig mozgottunk. Követnünk kell a külföld példáját s szélesebb körben, intenzívebb oktatással kell orvosaink továbbképzéséről gondoskodnunk. Az ügy, megérdemli az állam és legjobbjaink érdeklődését. Az államnak, törvényhatóságoknak és társadalomnak karöltve kell az ügyet felkarolni. Poroszország megmutatta az utat: a társadalom milliókra menő tőkét gyűjtött, az állam évi szubvenciót ad, de még ezeknél is értékesebb az erkölcsi tőke, melyet az uralkodóház, a kormány, az egyetem, a születési-, szellemi- és pénzarisztokrácia meleg érdeklődéssel a gyakorlati orvosok és pedig a legszegényebb nép legszegényebb orvosai számára felhalmozott. A porosz központi bizottság tervszerűen, évről-évre tágabb térre terjeszti az akciót. Múlt évben megalakította a birodalmi bizottságot, mely működését egész Németországra kiterjeszti s a birodalom hatalmi eszközeit veszi igénybe. A szervezet élén maga a kancellár áll, s hiven édesanyja, a fenkölt lelkű Frigyes császár nejeinek példájához, Vilmos császár szóval, tettel, erkölcsi és anyagi erővel támogatja az orvosok továbbképzését. S ugyancsak a porosz központi bizottság kezdeményezésére alakult meg Budapesten a XVI. nemzetközi orvosi kongresszus alkalmával a továbbképzés nemzet-

közi bizottsága, melynek az a célja, hogy kölcsönös támogatás és informálás által az orvosok továbbképzését előmozdítsa. Ezen központi bizottságban Magyarország képviselve van.

Azon alapelvek, melyeket húsz év előtt Korányi Frigyes báró és Dollinger Gyula megállapítottak, ma is helyesek s valóban mi sem bizonyítja jobban a szövegezők bölcs előrelátását, mint az, hogy az alapelveken nincs mit változtatnunk. Ma is hangsúlyoznunk kell, hogy az orvosok továbbképzését egy fajta tanfolyam nem teljesítheti, hanem a cél és a résztvevők szerint különböző kurzusokra van szükség. Negyedszázad alatt természetesen gyökeres átalakuláson ment át az oktatás anyaga, alkalma s vele a módszere is. A mi annak idején csak óhaj volt, hogy az oktatás par excellence gyakorlati legyen, az ma valóság lehet, amidőn a budapesti egyetemi klinikákon nem kevesebb, mint 1500 ágy, s a legmodernebbül felszerelt laboratóriumok állanak rendelkezésre, s amidőn a Poliklinikán s a székesfőváros kórházaiban, de még a magánkórházakban is, kiváló szakemberek vezetése alatt minden egyes szakmára rendszeresített osztályok vannak. De mennél több a tanulásra való alkalom, mennél nagyobb a továbbképzés szüksége, annál inkább szükséges egy erős központi szervezet, melyben az orvosképzés minden tényezője képviselve legyen s melynek módjában áll, hogy a szükséges anyagi eszközöket megszerezze és azokat helyesen felhasználja. Ezen erős központi szervezet megalkotása céljából Apponyi Albert gróf, mint kultuszminister 1908. december havában értekezletet hívott egybe, mely Grósz Emil egyetemi tanár előadói tervezete alapján megállapította az „Orvosi továbbképzés központi bizottságának statutumait.” A statutumok értelmében ezen bizottság tagjai: a m. kir. vallás- és közoktatásügyi, a m. kir. belügyi, a m. kir. honvédelemügyi és a cs. és kir. közös hadügyminister egy-egy képviselője (kiküldöttje), az országos közegészségi tanács, az igazságügyi orvosi tanács és Budapest székesfőváros közönségének egy-egy képviselője, a tudományegyetemek orvostanártestületeinek három-három képviselője, Budapest székesfőváros kórházainak egy-egy képviselője, a pozsonyi m. kir. állami kórház egy képviselője, a „kórházigazgatók egyesületé-

nek“ egy képviselője, továbbá a budapesti poliklinikai egyesület, az országos orvosszövetség és a magyar orvosi lapok szindikátusának egy-egy képviselője és végül a központi bizottságba beolvadt szünidei orvosi kurzus egy delegáltja. A bizottság tagjainak megbízatása öt évre szól.

Ezen bizottság 1910. november hó 30-án Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter elnöklésével tartotta első teljes ülését. A miniszter a következő beszéddel nyitotta meg az ülést:

„Örömmre szolgál, hogy az orvosi továbbképzés központi bizottságának első teljes ülését megnyithatom. Köszönetet mondok a hatóságoknak és testületeknek, hogy delegátusokat küldöttek, s önöknek, hogy megjelentek s ezzel dokumentálják, hogy minden illetékes tényező az orvosok továbbképzését közügynek tekinti. Az orvosi tudományok folytonos fejlődése s joggal mondhatjuk forrongása kívánatossá, sőt szükségessé teszi, hogy az orvosoknak az egyetemekről távozásuk után is módjuk és alkalmuk legyen ismereteik mélyítésére és kiegészítésére. Az önök hivatása lesz, hogy a továbbképzést irányítsák.

Örömmel látom, hogy az állami és törvényhatósági kórházak képviselői is készségesen résztvesznek munkánkban s ezzel lehetővé teszik a továbbképzés olyan szükséges decentralizálását. Csakis ezen módon sikerülhet, hogy az orvosok ismereteiket kibővíthetik, a nélkül, hogy hivatásuk gyakorlását meg kellene szakítaniok.

Nagyon örvendetes, hogy a központi bizottság a katonatorvosok továbbképzését is programjába vette. Háborúban és békében egyaránt fontos, hogy a nemzet színe virágját betegségében, sebesüléseiben a tudomány magaslatán álló orvosi kar gyógyítsa. Sokféle feladat áll önök előtt. Ezek megoldására anyagi eszközök is szükségesek. Ezért tárcám költségvetésében máris gondoskodtam egy szerény összegről; reménylem, hogy ezt a következő években felemelhetem. Ezenkívül a néhai Szelényi Lajos-féle alapítvány kamatainak egy részét is e feladat rendelkezésére bocsátom.“

A miniszter beszédében még kiemeli, hogy nagyon kívánatosnak tartja, hogy törvényhatóságok és testületek, úgy, amint azt egyesek dicséretre méltó módon máris megtették, orv-

sa in a k ö s z t ö n d i j a k a t b o c s á s s a n a k r e n d e l k e z é s r e . K i j e l e n t i , h o g y a b i z o t t s á g n a k e l n ö k é v é T ó t h L a j o s d r . m i n i s z t e r i t a n á c s o s t , a e l n ö k é v é G r ó s z E m i l d r . t a n á r t , t i t k á r á v á p e d i g S c h o l t z K o r n é l d r . m a g á n t a n á r t n e v e z i k i .

Ezután Tóth Lajos dr. miniszteri tanácsos ismertette a bizottság teendőit és programját.

Az „Orvosképzés“ címmel a bizottság kiadásában meginduló folyóirat szerkesztésének és rendeltetésének megtárgyalása után a miniszter az ülést bezárta.

A központi bizottság felkérésére már eddig is a törvényhatóságok egy tekintélyes része foglalkozott a tanfolyamokon résztvevő orvosok anyagi támogatásával. Ezek közül a következő törvényhatóságok biztosítottak orvosaik részére évenként megadandó segílyt: Alsófehér vármegye, Baja város, Bereg, Csongrád, Esztergom, Fogaras, Moson, Somogy, Szabolcs, Ugocsa és Zala vármegyék. A következő törvényhatóságok pedig segílyt helyeztek kilátásba a tanfolyamokon résztvevő orvosoknak: Abauj-Torna, Békés, Bihar, Borsód vármegyék, Győr város, Heves, Krassószörény, Nyitra, Sopron és Vas vármegyék.

A központi bizottság új szabályzata értelmében az 1911. év folyamán Budapesten és Kolozsvárt két- és négyhetes továbbképző tanfolyamokat, Budapesten a klinikákon vasárnapi betegbemutatókat, hatósági orvosok részére Budapesten kéthetes kurzust tartottak. A vidéki városok közül a pozsonyi m. kir. bábaképző-intézetben, debreceni m. kir. bábaképzőben és a szegedi állami szemkórházban betegbemutatókkal kapcsolatos előadásokat tartottak. Ugy látszik, hogy a vidéki városokban rendezett kurzusok szép eredményei a központi bizottságot arra indították, hogy ezentúl az ország nagyobb városaiban rendszeres továbbképző tanfolyamokat szervezzen. Ugyanis a központi bizottság f. évi szeptember hó 18-án előadót (Véilits Dezső dr. igazgatót) arról értesítette, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által jóváhagyott alapszabályok értelmében az ország nagyobb városaiban bizottságokat fog szervezni. Ezen bizottságok feladata az leendő, hogy az illető város közkórházában, vagy egyéb és kellő felszereléssel ellátott gyógyintézetében a vidéki orvosok részére gyakorlati tanfolyamokat szervez. Ennek folytán a központi bizottság felszólította előadót,

hogy a Pozsonyban megalakítandó helyi bizottság szervezését vállalja el és a pozsonyi gyógyintézetek osztályos orvosait a bizottságban való részvételre és előadások megtartására szólítsa fel.

A központi bizottság f. évi december hó 14-én értesítette előadót, hogy tudomásul veszi előterjesztését s ennek értelmében megbizsa őt (Vélits Dezső dr. igazgatót) a bábaképző-intézetben, Pávai Vajna Gábor dr. kir. tanácsos, főorvost Dobrovits Mátyás dr. kir. tanácsos, főorvost, Fischer Jakab dr. főorvost, Lippay Sándor dr. főorvost és Munker Henrik dr. főorvost az állami kórházban és Mergl Ödön dr. városi tiszti főorvost a „Ferenc József-gyermekkórház“-ban előadások megtartásával. Ugyanezen átiratában azon kívánságát fejezte ki, hogy a helyi bizottságban az előadások tartására hivatott orvosokon kívül olyan tekintélyes és vezető állásokat betöltő orvosok is foglaljanak helyet, akik az orvosi továbbképzés ügyét egyéb tekintetben is lényegesen előmozdithatják.

Ez indította előadót arra, hogy a helyi bizottság megalakulásával egyidőben a Pozsonyi Orvos- és Természettudományi Egyesület orvosi szakosztályában az orvosi továbbképzés ügyét egy előadás keretében ismertesse.

Előadását ezen szavakkal fejezte be:

„Előadásomból láthatják tehát, hogy hazánkban az orvosi továbbképzést az oktatásügyi magas kormány vette kezébe, az intézményesen biztosított alkotás felvirágoztatásához anyagi áldozatokat hoz. Ezen intézmény nagy horderejének tudatára ébrednek a törvényhatóságok is. 11 törvényhatóság már is segélyezi a tanfolyamokon résztvevő orvosait; 10 pedig ezt a segélyt kilátásba helyezte. Minden kezdet nehéz, újabb eszmékkel való megbarátkozáshoz idő kell. De már az első év kísérletei is annyira biztatók, hogy az intézmény életrevalóságához szó sem fér.

Városunk történelmének egyik legragyogóbb lapja lesz mindenha az a méltóságteljes lelket emelő enunuciáció, amelyet a III. egyetem ügyében kiküldött deputáció előtt Khuen gróf miniszterelnök úr ő kegyelmessége az országháza kupolatermében kifejtett, amellyel Pozsony városát, mint tudományegyetem befogadására legméltóbbat, oly kiváló piedestálra helyezte.

Amidőn az orvosi továbbképzés központi bizottsága a helyi bizottság megalakításával minket is a cselekvések sorompójába szólít, a felénk fordult bizalommal szemben hazánk III. egyetemének jövendőbeli székhelyén fokozott és magas nivón járó tevékenységet kell kifejtenuk, hogy orvosi továbbképző előadásaink tartalmasságukkal és benső értékükkel közvetlen az ország két egyeteme kapcsolatában tartandó kurzusokhoz csatlakozzanak. Működésünk teljes eredményességéhez a megalakulandó bizottságon kívül álló kartársaink érdeklődése elengedhetetlenül szükséges, ami remélhetőleg meg is lesz.“

Az egybegyűlt orvosok Vélits Dezső dr. igazgatónak lelkes és érdekes fejtegetéseit nagy tetszéssel fogadták s legott hozzáláttak a helyi bizottság megalakításához.

Elnöknek közfelkiáltással a pozsonyi orvosi karnak közbecsülés és általános szeretetnek örvendő nestorát, T a u s c h e r Béla dr. udvari tanácsos országgyűlési képviselőt, ügyvezető elnöknek Vélits Dezső dr. kir. tanácsos, bábaképző-intézeti igazgató-tanárt, a helyi bizottság lelkes szervezőjét, titkárnak pedig L i m b a c h e r Dezső dr., a bábaképző-intézet rokonszenves tanársegédét választották meg.

A helyi bizottság tagjai lettek: A i c h Nándor dr. h. városi tiszti orvos, C e l l e r Nándor dr., D o b r o v i t s Mátyás dr. kir. tanácsos, állami kórházi főorvos, a Pozsonyi Orvos- és Természettudományi Egyesület orvosi szakosztályának elnöke, F i s c h e r Jakab dr. állami kórházi főorvos, G l a s e r Károly, dr. a pozsonyi munkásbiztosító pénztár főorvosa, H a r d t m u t h Károly dr. járási orvos, a pozsonymegyei orvosi szövetség titkára, H a u e r Ernő' dr., a Ferenc József-gyermekkórház igazgatója, L i p p a y Sándor dr. állami kórházi főorvos, M e r g l Ödön dr. városi tiszti főorvos, M u n k e r Henrik dr. állami kórházi főorvos, P a n t o c s e k József dr., a pozsonyi állami kórház igazgatója és a Pozsonyi Orvos- és Természettudományi Egyesület elnöke, P á v a i V a j n a Gábor dr. kir. tanácsos, állami kórházi főorvos, P a y e r Endre dr. fogorvos, S c h m i d Hugó dr. kir. tanácsos, állami kórházi főorvos, Z s i g á r d y Aladár dr. vármegyei főorvos, a Pozsonyi megyei orvosi szövetség elnöke. A katonai orvosi kar tagjai közül: M a u e r e r Frigyes dr. cs. és kir. vezértörzsorvos, P e w n y József dr. cs. és kir. főtörzsorvos, a pozsonyi

cs. és kir. helyőrségi kórház igazgatója, Gere Gyula dr. m. kir. honvéd főorvos, egészségügyi főnök, Stelczer Gyula dr. m. kir. honvédtörzsorvos. A szomszédos vármegyék és városok orvosai közül: Klopstock Gusztáv dr. Árvamegye főorvosa, Mikó Gyula dr. Liptó vármegye főorvosa, Koch Béla dr. Moson vármegye főorvosa, Biringer Ferenc dr. Nyitramegye főorvosa, Vogel József dr. Sopron megye főorvosa, Schönbberger Gusztáv dr. Sopron város főorvosa, Brancsik Károly dr. Trencsén megye főorvosa, Bolemann János dr. Túróc megye főorvosa, Nagy Pál dr. a nagyszombati köz-kórház igazgató-főorvosa, Martiny Kálmán dr., a trencsényi kórház igazgatója.

A katonai orvosi kar tagjai közül az ülésen jelen voltak Maurer Frigyes dr. cs. és kir. vezértörzsorvos és Penny József dr. cs. és kir. főorvos, kik kijelentették, hogy az orvosi továbbképzés ügyét saját hatáskörükben hathatósan támogatni fogják. A szomszédos megyék és városok orvosai közül jelen volt Martiny Kálmán dr. igazgató Trencsénből. A pozsonyi bizottság, melynek kebelében oly kiváló orvosok foglalnak helyet, szép és nemes feladatot tűzött ki maga elé. Kivánjuk, hogy működését a legszebb siker koronázza.

Kováts Lajos dr.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Verhandlungen des Vereine für Naturkunde zu Presburg](#)

Jahr/Year: 1912

Band/Volume: [NF_22](#)

Autor(en)/Author(s): Anonymus

Artikel/Article: [Sitzungsberichte 80-107](#)